

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО – ОПШТ ДЕЛ“ (СКРИПТА)
ОД ДОЦЕНТ Д-Р МАРИЈА АМПОВСКА, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр.1102-119/19 од 181. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 5.9.2019 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Гале Галев, редовен професор во пензија, Правен факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;
- д-р Михајло Цветковиќ, доцент на Правен факултет, Универзитет во Ниш

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„Облигационо право – општ дел“ (скрипта) од доцент д-р Марија Амповска**, наменет за студентите на прв и на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот доставен до Комисијата е со наслов „Облигационо право – општ дел“ и поднаслов: второ изменето и дополнето издание и е изработен како интерна скрипта согласно со правилата за издавачката дејност на УГД. Истиот е наменет за студентите од четврти семестар на студиската програма Правни студии во Штип и во Струмица, со фонд на часови 2+2+1 и број на кредити 6 на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, а содржината на ракописот во целост соодветствува со наставната програма за предметот и ја опфаќа наставната материја за студиската програма за којашто е наменет.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот опфаќа 121 страница, напишани во А4 формат, во фронт на букви Arial, големина 12 и според својот обемот и содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Како што нагласува авторката во предговорот на овој ракопис, постои учебник по облигационо право, како прв учебник на македонски јазик, создаден по осамостојувањето на Република Македонија. Учебникот „Облигационо право“ од проф. д-р Гале Галев и проф. д-р Јадранка Дабовиќ-Анастасовска е издаден прв пат во 2008 година.

Исто така, во 2015 година авторката д-р Марија Амповска има објавено скрипта „Облигационо право“ со ISBN 978-608-244-169-6, согласно со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, која е достапна во е-библиотеката на УГД на следниов линк: <http://e-lib.ugd.edu.mk/414>.

Ракописот кој е доставен до Комисијата како предмет на рецензирање претставува второ издание на оваа скрипта кое ја задржува систематиката на содржината на првото издание, а е дополнето и изменето во поглед на инкорпорирање на новините во законодавството и во правната литература и содржи одредени дополнувања на веќе постојната материја за кои професорот сметал дека е потребно на студентите да им се понудат поопширни сознанија со цел дообјаснување на одредени облигационо-правни институти.

Краток опис на содржината: Содржината на материјалот е поделена во три дела: Прв дел – Поим, извори и начела на облигационите право; Втор дел – Општо учење за облигационите односи и Трет дел – Видови облигациони односи.

Во рамките на првиот дел се содржани три глави. Во првата глава се опфатени поимот на облигационото право и односот на облигационото право со другите гранки на правото. Во ракописот се прави разграничување најпрво во рамките на облигационото право на општ и посебни делови и се објаснува опфатот на сите нив. Потоа се прави разликување помеѓу облигационото право и останатите граѓанско-правни дисциплини, односно стварно право, наследно право. На крајот од оваа глава се прави разликување меѓу облигационото и трговското право. Во втората глава се зборува за изворите на облигационото право. Во оваа глава авторката ги опфатила следниве извори: Уставот, Законот за облигационите односи, правните стандарди, општите услови, обичајот, моралот и меѓународните извори на облигационото право. Покрај подеталната обработка на претходно наведените извори на правото авторката наведува и други закони кои како *lex specialis* претставуваат извори на облигационото право. Третата глава од првиот дел е посветена на начелата на облигационото право. Откако авторката дава општи напомени за значењето на начелата, потоа се осврнува на нивно образложување поткрепено со теоретски стојалишта од домашната и компаративната литература, како и со законска анализа на конкретните одредби од Законот за облигационите односи. На ваков начин се изложени начелото на слободно уредување, начелото на еднаквост и рамноправност, начелото на еквивалентност, начелото на забрана на злоупотреба на правото, начелото на совесност и чесност, начелото на справедливост и начелото за забрана на предизвикување на штета.

Вториот дел од ракописот содржи четири глави. Првата глава е насловена како *Поим, карактеристики и видови на облигациони односи* и содржи објаснување за потеклото на поимот облигации, потоа објаснување за карактеристиките на облигационите односи како правен однос, меѓу точно определени страни, со релативен карактер, кој има за предмет определено дејствие и имотен карактер, а на крајот од оваа глава се изложени критериумите за поделба на облигационите односи: правна уреденост, правен факт, страни на облигационите односи, вид на дејствие и содржина на облигационите односи и авторката дава кратки образложенија на поделбите познати во правната литература. Втората глава е насловена како *Настанување на облигационите односи* и содржи разработка на трите претпоставки во облигационото право – постоење на страни и правен субјективитет на истите, постоење на предмет и постоење на правен факт. Во третата глава се обработуваат три прашања: содржината, дејството и промените кои настануваат кај облигационите односи. Во рамките на промените посебно се изложени промената на доверителот, промената на должникот и промената на содржината кои се познати во компаративната правна литература и во позитивното законодавство на Република Северна Македонија. Четвртата глава носи наслов *Престанување на облигационите односи* и во посебни потточки ги обработува исполнувањето, пребивањето, отпуштањето на долг, новацијата, конфузијата, невозможноста за исполнување, истек на време, отказ и смрт на страните. Во рамките на оваа глава авторката по примерот на правната литература ја сместува и застареноста како начин на престанок само на правото принудно да се оствари одредено побарување.

Третиот дел од ракописот е посветен на видовите облигациони односи, а материјата е поделена во три глави. Првата глави се однесува на договорите, втората глава на облигационите односи настанати со причинување на штета и третата глава на останатите три облигациони односи, односно на стекнување без основ, рабоводство без налог и еднострани изјави на волја. Во главата за договорите се обработуваат прашања што спаѓаат во рамките на општото учење за облигационите договори. Најпрво тоа се прашањата за поимот на облигационен договор и начелото на слобода на договарање, потоа прашањата за општи услови за настанување на договорите, толкување на договорите, дејство на договорите, класификација на договорите и начини на престанување на договорите. Во втората глава авторката ги обработува облигационите односи настанати со причинување на штета. Како што авторката напомува овој дел е пообеман и посеопфатен од делот за

договорите, бидејќи согласно со наставната програма студентите ги изучуваат посебните облигациони договори во рамки на посебен предмет Договорно право, а предметот Отштетно право не е дел од новата студиска програма и оттаму потребата студентите да се запознаат со општото учење за отштетното право, но и со посебните видови на одговорност за надомест на штета. Општата теорија на отштетното право е обработена преку начелата на отштетното право, општите услови за настанување на облигационен однос со причинување на штета и институтот надомест на материјална и нематеријална штета. Од посебните видови на одговорност авторот, во оваа глава, ги обработува субјективната, објективната и договорната одговорност, одговорноста на работодавачот за штета причинета на трети лица од негов работник/орган и одговорноста за друг.

Во последната глава од овој ракопис се обработуваат стекнувањето без основ, рабоводството без налог и едностраните изјави на волја. Истите се обработуваат преку условите за нивното настанување предвидени во законодавството, како и содржината на односот кој настанува, со истакнување на спецификите на секој од овие облигациони односи.

ЗАКЛУЧОК

При презентирање на материјата од облигационото право авторката се држела до една општоприфатена систематика на материјата во компаративната правна литература, а воедно ја усогласила и со наставната програма по предметот Облигационо право. Наставните единици се елаборирани јасно и концизно, со што овозможуваат студентите лесно и во континуитет да ја следат наставната материја, а нивното оптоварување да биде оптимално. Во исто време ракописот нуди доволно теоретски елаборирања од домашната и компаративната правна доктрина, како и релевантен приказ на позитивно-правната регулатива на облигационото право во Република Северна Македонија за да можат студентите да се стекнат со базични знаења за предметот кои ќе им послужат како основа за нивната натамошна надградба во полето на приватното право и во рамките на натамошниот тек на студиите од прв и втор циклус.

Имајќи го предвид горенаведеното, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му предложи ракописот „Облигационо право – општ дел“ (скрипта) да биде објавен како електронска интерна скрипта на веб-страницата на е-библиотека на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Рецензенти

Д-р Гале Галев, редовен професор во пензија, с.р.

Д-р Михајло Цветковиќ, доцент, с.р.